

Rovnice s neznámou pod odmocninou

Martina Šimůnková, 20. září 2015

Učební text k předmětu Matematická analýza pro studenty FP TUL

Máme-li vyřešit rovnici

$$\sqrt{3x - 8} + x = 2, \quad (1)$$

je naším úkolem nalézt množinu

$$\mathcal{A} = \{x \in \mathbb{R} : \sqrt{3x - 8} + x = 2\}.$$

První krok při řešení rovnice (1) je osamostatnění odmocniny

$$\sqrt{3x - 8} = -x + 2$$

a následuje umocnění rovnice – touto operací dostaneme rovnici, jejímž řešením je množina

$$\mathcal{B} = \{x \in \mathbb{R} : 3x - 8 = (-x + 2)^2\}.$$

Vyřešením kvadratické rovnice, detaily necháme na laskavém čtenáři, dostaneme: $\mathcal{B} = \{3; 4\}$.

Jaký je vztah množin $\mathcal{A}$, $\mathcal{B}$? Víme, že pro libovolná reálná čísla a , b platí implikace: $(a = b) \Rightarrow (a^2 = b^2)$, formálně zapsáno

$$(\forall a, b \in \mathbb{R})(a = b \Rightarrow (a^2 = b^2)).$$

Dosazením $a = \sqrt{3x - 8}$, $b = -x + 2$ dostaneme implikaci: jestliže je $x \in \mathcal{A}$, pak je $x \in \mathcal{B}$. Formálně to zapíšeme takto

$$\forall x \in \mathbb{R} : (x \in \mathcal{A}) \Rightarrow (x \in \mathcal{B}),$$

nebo takto

$$(\forall x \in \mathcal{A})(x \in \mathcal{B}),$$

nebo pomocí inkluze

$$\mathcal{A} \subseteq \mathcal{B}. \quad (2)$$

Udělejme nyní test pro prvky z $\mathcal{B}$, zda jsou prvky $\mathcal{A}$: $3 \notin \mathcal{A}$ protože $4 \neq 2$ a $4 \notin \mathcal{A}$ protože $6 \neq 2$. Tímto testem jsme vlastně našli množinu

$$\mathcal{C} := \{x \in \mathcal{B} : \sqrt{3x - 8} + x = 2\} = \mathcal{A} \cap \mathcal{B} \quad (3)$$

a zjistili jsme, že $\mathcal{C} = \emptyset$.

Jaký je vztah množin $\mathcal{A}$ a $\mathcal{C}$? Z (3) plyne $\mathcal{C} \subseteq \mathcal{A}$, z (2) plyne opačná inkluze $\mathcal{A} \subseteq \mathcal{C}$, proto platí $\mathcal{A} = \mathcal{C}$.

Výsledkem našeho výpočtu je

$$\{x \in \mathbb{R} : \sqrt{3x - 8} + x = 2\} = \emptyset.$$